

‘Sowieso moet je niemand in
de wereld vertrouwen,
maar daar helemaal niet.’

Jongeren over risico-indicatoren

Auteurs:

Tarik Pehlivan, Geeske Strating en Lettie Havinga

©Stichting Alexander, publicatienummer 158

Amsterdam, september 2007

In opdracht van Inspectie Jeugdzorg

ISBN 978-90-8903-003-0

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1. Opzet en uitvoering	7
Stap 1: Oriëntatie op veiligheidsproblematiek in de jeugdzorg	8
Stap 2: Panelgesprekken	8
Stap 3: Kerngroepbijeenkomst	12
Stap 4: De dialoogbijeenkomst	16
Stap 5: De evaluatiebijeenkomst	18
2. Resultaten: set risico-indicatoren volgens jongeren	25
2.1 Inleiding	25
2.2 Het individu in relatie tot andere jongeren	26
2.3 Professionals	29
2.4 Leefomgeving	33
2.5 De buitenwereld	37
3. Risico-indicatoren: het perspectief van jongeren	41
3.1 Jongerenindicatoren conform risicoclusters jongeren	41
3.2 Jongerenindicatoren conform risicoclusters instellingen	53
3.3 Conclusies: selectie en prioriteiten jongerenindicatoren	59
Bijlage 1: Presentatie Kerngroep Jongeren	63
Bijlage 2: Presentatie Inspectie Jeugdzorg	67

Inleiding

De jeugdzorg in Nederland is een groot veld, waarin veel gebeurt. De Inspectie Jeugdzorg wil daar effectief op inspringen met passend toezicht, ook als het gaat om de veiligheid van jongeren in de jeugdzorg. Om uiteindelijk te komen tot een instrument dat het mogelijk maakt veiligheidsrisico's effectief te detecteren, is de inspectie een project gestart dat moet leiden tot een set risico-indicatoren die in eerste instantie zijn gericht op de veiligheid van jeugdigen in instellingen (residentieel en justitiële jeugdinstanties). Het project volgt een groeimodel, met de ambitie om uiteindelijk de hele sector in beeld te krijgen. Hiertoe wordt begonnen met enkele indicatoren, die na verloop van tijd naast veiligheid en een breder bereik, kunnen worden uitgebreid met andere doelen (bijvoorbeeld alle jeugdigen in jeugdzorg).

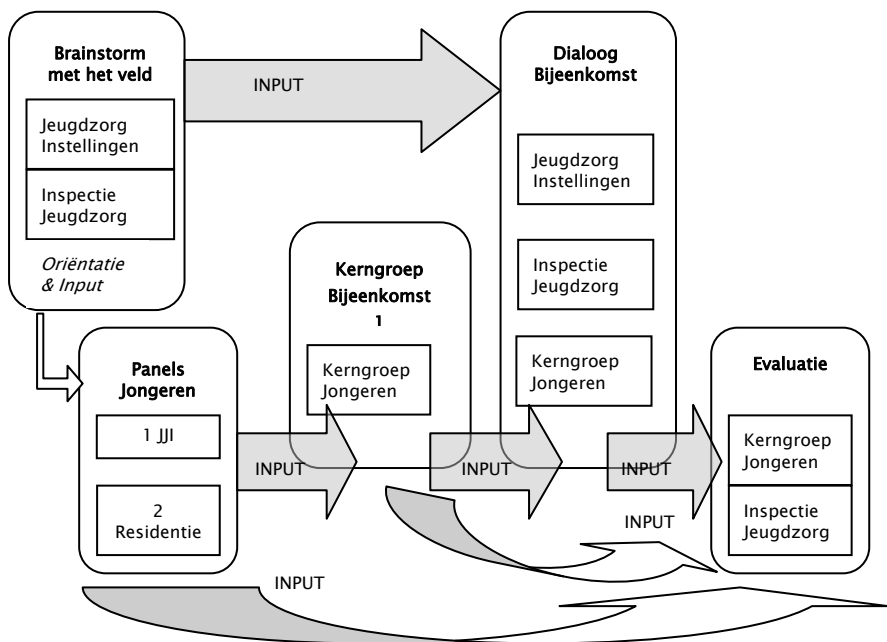
De Inspectie Jeugdzorg hecht eraan de risico-indicatoren in samenspraak met het veld vast te stellen, zodat de beoogde indicatoren zowel inspectie als instellingen inzicht geven in waar de grootste risico's zitten. Naast de professionals, managers en bestuurders van jeugdzorginstellingen ziet de Inspectie de jongeren in instellingen als belangrijke partners bij het identificeren van risico-indicatoren. Om jongeren in instellingen te betrekken bij het identificeren van risico-indicatoren ten aanzien van veiligheid binnen de jeugdzorg, heeft Stichting Alexander in opdracht van de Inspectie Jeugdzorg een participatietraject met jongeren uitgevoerd.

Het onderzoek naar de perspectieven van jongeren op veiligheidsrisico's in de jeugdzorg was niet mogelijk geweest zonder de medewerking van tientallen professionals in jeugdzorginstellingen – in het bijzonder bij Rentray, Spirit en de Leo Stichting Groep – of de tijd, energie en het vertrouwen van de jongeren die mee hebben gedaan aan de panelgesprekken en de Kerngroep Jongeren. Wij zijn hen allen zeer dankbaar voor hun inzet en bijdrage.

In deze rapportage worden de opzet en uitvoering van het traject (hoofdstuk 1), de resultaten van de jongerenraadpleging (hoofdstuk 2) en de selectie van risico-indicatoren vanuit het perspectief van jongeren (hoofdstuk 3) beschreven.

1. Opzet en uitvoering

Het participatietraject met jongeren in jeugdzorginstellingen is bedoeld om zicht te krijgen op risico-indicatoren vanuit het perspectief van jongeren. Hoewel jongeren waarschijnlijk niet warmlopen voor een begrip als “risico-indicatoren”, is het wel van belang dat jongeren hier over meepraten en meedenken. Zij hebben immers direct en/of indirect met deze risico’s te maken, weten uit eigen ervaring welke factoren van invloed zijn op de veiligheid van jongeren en weten tevens welke signalen aangeven dat een jongere al dan niet veilig is. Om vanuit de (concrete) belevingswereld en gespreksonderwerpen van jongeren tot de meer abstracte risico-indicatoren te komen, is een vijftal stappen gepland en ondernomen.

Stap 1: Oriëntatie op veiligheidsproblematiek in de jeugdzorg

Voorafgaand aan het traject met jongeren hebben vertegenwoordigers van jeugdzorginstellingen en -organisaties op uitnodiging van de Inspectie Jeugdzorg op 5 maart 2007 te Echteld in twee sessies gebrainstormd over risico's en risico-indicatoren in de jeugdzorg. Stichting Alexander heeft zich tijdens deze sessies georiënteerd op het thema 'veiligheidsrisico's in de jeugdzorg' en kennis genomen van de perspectieven van de aanwezige instellingen op de belangrijkste oorzaken en kenmerken van veiligheidsrisico's, alsook op de beschikbare data voor het identificeren van veiligheidsrisico's.

Daarnaast introduceerde Stichting Alexander tijdens deze dag het jongerentraject als onderdeel van de ontwikkeling van risico-indicatoren en legde contacten met instellingen die bij het jongerentraject actief betrokken wilden en konden worden.

Stap 2: Panelgesprekken

Om te onderzoeken welke perspectieven jongeren in jeugdzorginstellingen hebben op veiligheidsrisico's in de jeugdzorg, zijn 3 panelgesprekken georganiseerd waaraan in totaal 37 jongeren deelnamen die verblijven in de jeugdzorg. Een panelgesprek is te omschrijven als een groeps gesprek van 2 à 3 uur, met een groep van circa 8 tot 12 jongeren, voorgezeten door een pannel leider, aan de hand van een pannel leidraad met relevante gespreksonderwerpen. Deelnemers hoeven zich niet speciaal voor te bereiden, worden gevraagd te vertellen over hun eigen ervaringen en wensen betreffende het gespreksonderwerp, en gaan hierover met elkaar in gesprek. Vooraf worden duidelijke regels gesteld om een veilige en werkbare sfeer te creëren, zoals:

“we laten elkaar uitpraten; we lachen elkaar niet uit, niets is goed, fout, stom of raar; mobiele telefoons uit”.

Panelgesprekken worden doorgaans opgenomen op geluidsband, letterlijk uitgetypt en vervolgens (kwalitatief) geanalyseerd. Daarbij

wordt speciaal aandacht besteedt aan zaken die veel jongeren noemen én aan opmerkelijke zaken die enkele jongeren noemen. De uitkomsten van panelgesprekken zijn dikwijls uitgangspunt voor vervolgstappen waarin de resultaten uit de panelgesprekken verder worden gedefinieerd en uitgewerkt, zoals kerngroepbijeenkomsten en dialoogbijeenkomsten.

Werving voor panels

Bij de werving van jongeren voor de 3 panelgesprekken heeft Stichting Alexander zich nadrukkelijk gericht op jeugdzorginstellingen waarin jongeren verblijven die kwetsbaar(der) zijn voor veiligheidsrisico's en hierdoor goed inzicht kunnen geven in de factoren die van invloed zijn op hun (beleving van) veiligheid. Voor de praktische uitvoering van de 3 panelgesprekken heeft Stichting Alexander samengewerkt met twee instellingen in de residentiële jeugdzorg (Spirit en de Leo Stichting Groep) en één justitiële jeugdinrichting (Rentray).

Om de instellingen te informeren over het jongerentraject en jongeren te werven heeft Stichting Alexander een aantal informatiedragers geproduceerd:

- een algemene informatiebrief voor niet-deelnemende instellingen
- een specifieke informatiebrief voor de drie instellingen die betrokken werden bij het jongerentraject
- een wervingsflyer ter ondersteuning van de werving van jongeren in de drie instellingen.

Bij Rentray, Spirit en de Leo Stichting Groep zijn aansluitend met de contactpersonen concrete afspraken gemaakt voor de organisatie van de panelgesprekken, zoals locatie, datum, doelgroep, vergoeding en reis(kosten).

Mede vanwege de vooronderstelde invloed van sekseverschillen op de ervaren veiligheid en de vrijheid om daarover te spreken in een panelgesprek, heeft Stichting Alexander bij één residentie een meidenpanel uitgevoerd. Van een apart jongenspanel bij de andere residentiële instelling is in overleg met de Inspectie Jeugdzorg afgezien

toen bleek dat een gemengd panel aldaar een hoger aantal deelnemers mogelijk maakte. Bij de justitiële jeugdinrichting is een tweede gemengd panel met jongens en meiden gehouden.

Hieronder in een schematisch overzicht de paneldeelnemers naar sekse, leeftijd, hulpvorm en verblijfsduur.

Panel	Sekse	Leeftijd	Hulpvorm	Verblijfsduur
1 11 april	17 jongeren gemengd 8 meiden 9 jongens	14 – 17 jaar	Residentiële setting	Niet bekend
2 18 april	12 jongeren gemengd 7 meiden 5 jongens	14 – 17 jaar	Justitiële Jeugdinrichting	6 – 23 mnd (gem. = 14) 8 – 23 mnd (gem. = 15) 6 – 20 mnd (gem. = 13)
3 19 april	8 Meiden	13 – 17 jaar	Residentiële setting 5x crisisopvang 3x meidenopvanghuis	1 dag – 8 mnd 1 dag – 4½ mnd 1½ – 8 mnd

Panelleidraad

Om goed zicht te krijgen op de veiligheidsbeleving van jongeren in de jeugdzorg, zijn de panelgesprekken met jongeren aan de hand van een gespreksleidraad (zie bijlage 3a) gevoerd, waaraan een onderlegger gekoppeld was voor verdiepingsvragen (zie bijlage 3b). De panelleidraad is opgesteld op basis van de input door jeugdzorginstellingen en – organisaties op 5 maart 2007, een analyse van deze input door Stichting Alexander en de inhoudelijke en procesmatige expertise van Stichting Alexander op de panelmethodiek. De panelleidraad bevat een aantal vaststaande hoofdonderwerpen én ruimte voor jongeren om eigen onderwerpen en accenten in te brengen. In de leidraad wordt allereerst ingestoken op een verkenning van het

begrip 'veiligheid', waarna situaties in en aspecten van de jeugdzorg worden behandeld die getypeerd kunnen worden als 'veilig' of 'onveilig'. Bij de volgorde waarin deze onderwerpen behandeld worden, is bewust gekozen voor het volgen van de volgorde waarin jongeren over de onderwerpen spreken. De pannelleidraad is functioneel gebleken en heeft in de 3 panelgesprekken geleid tot relevante informatie over veiligheid in de jeugdzorg en een selectie van de belangrijkste factoren die de veiligheid van jongeren in jeugdzorginstellingen beïnvloeden volgens jongeren zelf.

Uitvoering van panelgesprekken

Bij de uitvoering van de panels heeft de betreffende (groeps)leiding ervoor gezorgd dat de jongeren op tijd op de bijeenkomsten aanwezig waren. Ook zorgde de groepsleiding voor een veilige terugreis. Op verzoek van de pannelleiders was de leiding niet aanwezig tijdens de panelgesprekken, vanuit de inschatting dat dit de bereidheid van jongeren om over deze gevoelige thematiek te spreken nadelig zou beïnvloeden.

Overigens was de leiding wel (buiten de panelruimte) in de buurt voor het geval ingegrepen zou moeten worden. Verder was bij één panelgesprek een vertegenwoordiger van de Inspectie Jeugdzorg aanwezig als toehoorder (om zich een beeld te vormen van het jongerentraject en zo mogelijk direct met jongeren in gesprek te gaan). Om het ijs te breken en de drempel voor gespreksdeelname te verlagen is voor versnaperingen gezorgd, zijn deelnemers in een kring geïnstalleerd en zijn naambordjes gebruikt. Verder is met het oog op de veiligheid van de deelnemers een anonieme en vertrouwelijke behandeling van de input toegezegd en is een aantal spelregels afgesproken om dit te garanderen. Twee deelnemers hadden onvoldoende vertrouwen – naar later bleek vanwege bestaande conflicten met andere deelnemers – en trokken zich al bij de start van het panelgesprek terug. Verder zijn de panelgesprekken goed verlopen en hebben vrijwel alle jongeren actief meegedaan en meegedacht over (on)veiligheid in hun instellingen.

Uitvoering gevend aan de garanties die aan de deelnemende jongeren zijn gedaan, wordt in dit rapport niet ingegaan op de specifieke uitkomsten van afzonderlijke panelgesprekken. De negatief en/of positief geladen data uit de panelgesprekken zijn gebruikt als tussenstap om vanuit de belevingswereld van jongeren tot meer onpersoonlijke en neutrale risico-indicatoren te komen. Zonder eerst naar de ervaringen en belevingswereld van jongeren te vragen, is deze stap van risico's naar indicatoren niet of nauwelijks te maken.

Analyse van de data

De panelgesprekken zijn op geluidsband opgenomen en vervolgens door onderzoekers van Stichting Alexander letterlijk uitgewerkt. De meest genoemde en benadrukte resultaten zijn omgezet in stellingen waarin de belangrijkste risico's en risicosituaties voor jongeren zichtbaar worden gemaakt. Deze resultaten en stellingen zijn vervolgens op basis van de levensdomeinen en relaties van jongeren in jeugdzorginstellingen geclusterd in vier hoofdcategorieën: (1) onderlinge relaties tussen jongeren, (2) relaties met hulpverleners/professionals, (3) de directe leefomgeving en (4) de buitenwereld. De stellingen en de hierin vervatte risico's en risicosituaties zijn op 3 mei 2007 voorgelegd aan een Kerngroep van jongeren. In hoofdstuk 2 zijn de resultaten uit de panelgesprekken en de raadpleging van de Kerngroep Jongeren beschreven.

Stap 3: Kerngroepbijeenkomst

Een kerngroep is een groep jongeren (circa 8 tot 10 leden) die is samengesteld uit verschillende eerder gehouden panelgesprekken. Werkdoelen van de kerngroep zijn doorgaans de resultaten uit de panelgesprekken verder te bespreken, verder uit te werken en aan te scherpen, en deze voor te bereiden ter presentatie aan beleidsmakers. Hieronder staat beschreven hoe de kerngroep in dit traject is gevormd, wat de werkdoelen waren en hoe de groep tot uitvoering van deze werkdoelen is gekomen.

Formeren van de Kerngroep

Aan het einde van de 3 panelgesprekken zijn alle deelnemende jongeren geïnformeerd over de Kerngroep – doelen, werkwijze, aantal bijeenkomsten, geschatte tijdsinvestering en nagestreefde opbrengsten – en gevraagd hieraan deel te nemen (zie bijlage 4 voor de uitnodiging voor de kerngroep). In totaal hebben 8 van de 37 jongeren uit de panels deelgenomen aan de Kerngroep. Deze selectie is ontstaan op basis van de interesse van de jongeren (sommige jongeren hebben zich opgegeven, maar zien bij nader inzien toch af van deelname) en mogelijkheden van de jongeren om bij alle volgende bijeenkomsten te zijn (sommige jongeren willen wel, maar kunnen niet, bijvoorbeeld omdat zij tentamens en examens hebben). In de Kerngroep zijn alle panels vertegenwoordigd. Hieronder een schematisch overzicht van de kerngroep en hun aanwezigheid op de verschillende bijeenkomsten:

Sekse	Hulpvorm	Aanwezigheid op bijeenkomsten		
		3 mei	21 mei	31 mei
Meisje	Justitiële Jeugdinstelling	Aanwezig	Aanwezig	Aanwezig
Meisje	Justitiële Jeugdinstelling	Aanwezig	Aanwezig	Aanwezig
Meisje	Residentiele instelling	Aanwezig	Aanwezig	Aanwezig
Meisje	Residentiele instelling	Aanwezig	Aanwezig	Aanwezig
Meisje	Residentiele instelling	Aanwezig	Aanwezig	Aanwezig
Jongen	Residentiele instelling	Aanwezig	Aanwezig	Aanwezig
Meisje	Residentiele instelling	Afwezig	Aanwezig	Aanwezig
Meisje	Meidenopvanghuis	Aanwezig	Aanwezig	Afwezig

Werkdoelen Kerngroep

De werkdoelen van de kerngroep voor de verschillende bijeenkomsten waren:

- 3 Mei: de kerngroep bespreekt de resultaten uit de panelgesprekken, trekt conclusies en benoemt (aanwijzingen voor) risico-indicatoren. Tevens stelt de kerngroep adviezen op en bereidt zij zich voor op de volgende bijeenkomst (de dialoogbijeenkomst).
- 21 Mei: de kerngroep presenteert in een dialoogbijeenkomst haar conclusies en adviezen over risico-indicatoren aan de Inspectie

Jeugdzorg en vertegenwoordigers van jeugdzorginstellingen en gaat met hen het gesprek aan over risico-indicatoren.

- 31 Mei: de kerngroep en de Inspectie Jeugdzorg evalueren het traject, waarbij aan de jongeren wordt teruggekoppeld op welke wijze de inbreng van jongeren is benut bij de ontwikkeling van risico-indicatoren.

De eerste Kerngroepbijeenkomst

Tijdens de eerste Kerngroepbijeenkomst op 3 mei zijn 7 kerngroepleden, 3 medewerkers van Stichting Alexander en 2 medewerkers van de Inspectie Jeugdzorg aanwezig. Vanwege de vooronderstelde beperkingen in de mobiliteit van de jongeren uit de justitiële inrichting, is gekozen voor de locatie van Rentray in Eefde. Het vervoer van de overige jongeren in de Kerngroep vroeg veel logistieke organisatie en communicatie met de instellingen en de jongeren zelf. Vanwege de meivakantie waren niet alle jongeren direct te bereiken, moesten ze uit verschillende delen van het land komen en konden niet allen zelfstandig (onbegeleid) reizen. In samenwerking met de drie instellingen en de Inspectie Jeugdzorg lukte het uiteindelijk om 7 van de 8 leden ter plekke te krijgen.

De eerste Kerngroepbijeenkomst werd gekenmerkt door een intensieve uitwisseling en een constructieve en enthousiaste deelname van de jongeren. De uitkomsten van de panels zijn in de vorm van stellingen in vier clusters voorgelegd aan en besproken met deze kerngroep.

Allereerst is de Kerngroep gevraagd te reflecteren op deze stellingen, met als resultaat het vaststellen van risicosituaties en kenmerkende risico's voor veiligheid in de jeugdzorg. Een opvallend element in de reflectie van de Kerngroep op de resultaten/ stellingen blijkt een basisaanname en -houding bij jongeren in de jeugdzorg dat ze 'niemand kunnen vertrouwen'. Het gegeven dat ze wel bereid blijken om openlijk(er) met onderzoekers in dit traject en met elkaar over zeer persoonlijke problemen te praten, schrijven ze toe aan hun inschatting

dat het tijdelijke karakter van het onderzoek en het contact met de onderzoekers geen (extra) risico's met zich meebrengt.

De kerngroep heeft de stellingen beoordeeld op relevantie en adequaatheid (*Klopt het wat hier staat? Is dit belangrijk voor de veiligheid?*). Daarna is een eerste aanzet gegeven om vanuit deze risicosituaties en risico's een aantal risico-indicatoren te benoemen. Dit bleek geen eenvoudige opgave, vooral omdat het benoemen van risico-indicatoren van de jongeren vraagt dat zij vanuit hun ervaringen 'van binnenuit' de stap zetten naar het benoemen van indicatieve risicokenmerken 'van buitenaf'. Bovendien gaven de jongeren vooral de voorkeur aan het verder illustreren en uitwisselen van risicosituaties of aan het bedenken van adviezen voor het oplossen en verbeteren van deze probleemsituaties. De stap van risico's of risicosituaties naar extern herkenbare (laat staan meetbare) indicatoren bleef voor jongeren vaak te groot. Wel slaagden zij erin om in termen van 'aanwijzingen' indicatieve kenmerken te benoemen die zouden kunnen wijzen op het bestaan van specifieke risico's.

Overigens speelde in het vaststellen van de uiteindelijke risico's en aanwijzingen ook mee dat de deelnemers onderling sommige risico's uiteenlopend beoordeelden: voor sommigen hangen de genoemde risico's wel degelijk samen met (on)veiligheid, terwijl voor anderen dezelfde risico's vooral ongemak opleveren. Na vaststelling van de risico's en risicoaanwijzingen is met de Kerngroep een start gemaakt met de voorbereiding van de presentatie van 'risicoaanwijzingen' aan de Inspectie Jeugdzorg en vertegenwoordigers van jeugdzorginstellingen en -organisaties.

Bij de keuze van een werkwijze voor de presentatie van 'aanwijzingen' aan de Inspectie Jeugdzorg en vertegenwoordigers van jeugdzorginstellingen, werd het voorstel voor een kwartetspel met 'risicokaarten' door de Kerngroep niet aangenomen. Besloten werd om in een plenaire sessie, ondersteund door een PowerPoint-presentatie, de resultaten van de kerngroep op conventionele wijze te presenteren.

Stap 4: De dialoogbijeenkomst

In aanloop naar de dialoogbijeenkomst met de Kerngroep Jongeren, de Inspectie Jeugdzorg en vertegenwoordigers van jeugdzorginstellingen en –organisaties op 21 mei 2007 zijn een aantal inhoudelijke en organisatorische voorbereidingen getroffen.

Vorbereiding Inspectie Jeugdzorg en vertegenwoordigers uit het veld

Op 7 mei 2007 zijn de resultaten uit de Kerngroepbijeenkomst besproken met de Inspectie Jeugdzorg en Ordina (de organisatie die eerder de brainstormsessies met het veld op 5 maart begeleidde, en tevens op 21 mei aansluitend op de dialoog met jongeren de sessie met het veld zou begeleiden waarin indicatoren worden geselecteerd). Tijdens deze bespreking is ook een strategie vastgesteld waarmee de verschillen in inhoudelijke clustering en meetbaarheid tussen de ‘jongerenindicatoren’ en de ‘organisatie–indicatoren’ overbrugd zouden kunnen worden. Afsproken is dat de Kerngroep op 21 mei de eigen ‘aanwijzingen’ presenteert, zodat deze zo dicht mogelijk bij de belevingswereld van de jongeren blijven.

Aanvullend heeft Stichting Alexander de ‘aanwijzingen’ en ‘indicatieve risicokenmerken’ van de Kerngroep zoveel mogelijk omgezet in meetbare of onderzoekbare indicatoren, die vervolgens zijn geïntegreerd in één overzicht met de ‘organisatie–indicatoren’ en zijn ondergebracht in de risicoclusters die de Inspectie Jeugdzorg zelf hanteert. Dit integrale overzicht van indicatoren is vervolgens voorafgaand aan de bijeenkomst van 21 mei opgestuurd aan de deelnemende vertegenwoordigers uit jeugdzorginstellingen en –organisaties.

Naast deze inhoudelijke bespreking hebben Stichting Alexander, Inspectie Jeugdzorg en Ordina tevens bestaande verwachtingen bij de deelnemers op 21 mei geanalyseerd en besproken op welke wijze het gespreksproces een optimale dialoog en uitwisseling mogelijk zou maken. Dit gespreksproces heeft Stichting Alexander verder uitgewerkt in de voorbereiding (zie bijlage 7).

Vorbereiding Kerngroep

Tijdens de Kerngroepbijeenkomst op 3 mei waren de kerngroepleden al inhoudelijk op de presentatie voorbereid, en hadden zij de risicoclusters onderling verdeeld. Na de voorbereiding op 7 mei met de Inspectie Jeugdzorg en Ordina, heeft Stichting Alexander eerst de logistieke voorbereiding (communicatie over locatie en data, afspraken over vervoer, vrijstelling van school) ter hand genomen en aansluitend de presentatievoorbereidingen uitgevoerd. Alle jongeren ontvingen een pakket met de uitgewerkte clusters en risicoaanwijzingen, aangevuld met voorbereidingstips en –opdrachten.

Uitvoering dialoogbijeenkomst

Stichting Alexander en de Kerngroep Jongeren verzamelden zich een half uur voor de dialoogbijeenkomst om de laatste voorbereidingen te treffen. Naast de praktische voorbereiding voor de zaalopstelling, het programma en de volgorde van sprekers is met een aantal jongeren ook nog de inhoud van hun presentaties doorgesproken. De jongeren hebben verder een aantal tips gekregen voor het gebruik van het presentatiemateriaal (zie bijlage 1), en aanwijzingen over de rol van de gespreksleider. Deze voorbereiding had ook de functie van het zogenoemde ‘inklaren’: het wennen aan de nieuwe omgeving en het opbouwen van rust en gemak om af te stemmen op de presentatietaken.

Na een welkomstwoord van de Inspectie Jeugdzorg en Ordina, startte de dialoogbijeenkomst vervolgens met een korte toelichting door Stichting Alexander op het programma en de achtergrond en werkwijze van het jongerentraject. Daarna hebben de jongeren hun risico’s en risicoaanwijzingen gepresenteerd, ondersteund door een PowerPoint-presentatie (zie bijlage 8) om vervolgens in gesprek te gaan over de risico-indicatoren en wat jongeren daarin belangrijk vinden.

Het gesprek tussen de aanwezige jongeren en professionals was gericht op hun onderlinge uitwisseling en samenwerking om de ‘aanwijzingen’ van de jongeren aan te scherpen en bruikbaar te maken voor een set van risico-indicatoren. Hoewel de ‘aanwijzingen’ van de jongeren nog niet (voldoende) meetbaar waren, bleek een deel van de aanwijzingen

toch herkenbaar genoeg voor professionals om ermee aan de slag te gaan. Hiervoor bleken professionals wel eerst behoefte te hebben aan meer informatie over de achtergronden bij de ‘aanwijzingen’. Dit leidde ertoe dat de professionals vooral veel vragen stelden aan de kerngroep – en in eerste instantie zelf nog weinig inbrachten voor het aanscherpen van de ‘aanwijzingen’. De verleiding om stil te blijven staan bij de aard en beleving van risicosituaties was zowel bij jongeren als professionals erg groot. Het aandeel van de professionals in de uitwisseling – en daarmee ook hun bijdrage aan het aanscherpen van de risicoaanwijzingen – groeide naarmate ze meer grip kregen op de achterliggende casusbeschrijvingen en voorbeelden van de kerngroep. Hierdoor groeide ook het inzicht dat de herkenbaarheid van door jongeren ervaren onveiligheid in de jeugdzorg nauw samenhangt met de houding en gedrag binnen instellingen, zowel bij professionals als bij jongeren. Een ander belangrijk inzicht voor de ontwikkeling van risico-indicatoren waarin het perspectief van jongeren wordt geïntegreerd blijkt een noodzakelijke aandacht voor de praktische inrichting van de leefomgeving en de invloed die deze heeft op de dagelijkse (informele) interactie in instellingen.

Stap 5: De evaluatiebijeenkomst

Voor de afsluiting van het jongerentraject kwamen op 31 mei in Eefde 7 leden van de Kerngroep Jongeren en de Inspectie Jeugdzorg voor het laatst bijeen. Onder begeleiding van Stichting Alexander reflecteerde de Inspectie samen met de Kerngroep op de opbrengsten van én het vervolg op het jongerentraject. Tevens werd het jongerentraject met de betrokken jongeren van de Kerngroep geëvalueerd. In dit traject was deze ontmoeting de laatste mogelijkheid om adviezen van jongeren in te winnen over de inhoud (selectie), organisatie (prioriteiten) en presentatie van risico-indicatoren.

Selectie van ‘jongerenindicatoren’ door Inspectie en instellingen

Allereerst informeerde de inspectie de Kerngroep over de jongerenindicatoren die samen met de instellingen zijn geselecteerd – direct na de presentatie door de Kerngroep op 21 mei. Tijdens deze

sessie van de inspectie met vertegenwoordigers van de instellingen bleek dat de Kerngroep veel indruk had gemaakt met haar presentatie en zijn 'aanwijzingen'. Om de eerste selectie van jongerenindicatoren te kunnen maken hebben inspectie en instellingen alle jongerenindicatoren getoetst aan drie criteria:

- (1) de veiligheidsrisico's waarnaar de jongerenindicator verwijst vallen binnen het mandaat van de Inspectie Jeugdzorg;
- (2) de veiligheidsrisico's waarnaar de jongerenindicator verwijst vallen binnen het mandaat van jeugdzorginstellingen; en
- (3) de veiligheidsrisico's waarnaar de jongerenindicator verwijst zijn meetbaar.

De selectie die zo is ontstaan, kent twee soorten 'jongerenindicatoren':

- (a) indicatoren die direct overgenomen kunnen worden en (b) indicatoren die wel belangrijk zijn maar nog niet bruikbaar zijn.

Bruikbaar betekent hier dat deze indicatoren nog meetbaar moeten worden gemaakt om de veiligheidsrisico's daadwerkelijk in kaart te brengen, of dat het verband tussen een indicator en de veiligheid van jongeren nog aangetoond of onderbouwd moet worden. (Zie: 3.2 *Jongerenindicatoren conform risicoclusters instellingsindicatoren*)

Alle geselecteerde indicatoren zijn met de jongeren doorgenomen. Over de indicatoren die nog niet bruikbaar waren, legde de inspectie extra vragen voor aan de Kerngroep. Dit waren allereerst indicatoren waarvan het voor de inspectie nog niet duidelijk was of en hoe ze volgens jongeren hun veiligheid beïnvloeden – zoals: toegang tot telefoon en internet, de beschikbaarheid van sloten op kamerdeuren, en (incidenten die te maken hebben met het) negatieve imago van de jeugdzorg. Ten tweede ging het om indicatoren die nog niet meetbaar waren – zoals: respectvolle afhandeling van klachten, verkeerde plaatsing, sloten op kamerdeuren, aantal inspraakmogelijkheden van jongeren, en programma's als voorzorg en nazorg ten behoeve van zelfstandigheid.

De selectie en de vragen van de inspectie leidden bij de jongeren weer tot eigen vragen en waren tegelijk een stimulans om verder over hun ervaringen in de jeugdzorg te discussiëren. Deze discussie ging niet

altijd over de indicatoren zelf of hoe aanwijzingen van jongeren hiervoor meetbaar gemaakt konden worden. De behoefte bij jongeren om oplossingen te bedenken voor de geconstateerde problemen bleef groot. Tijdens de bijeenkomst was het dan ook soms frustrerend voor de jongeren dat de discussie door de begeleider werd beperkt tot het zichtbaar (en meetbaar) maken van problemen en minder ruimte werd gegeven voor het bedenken van oplossingen voor de problemen zelf.

De jongeren hadden ook allerlei vragen en ideeën over definities en gehanteerde termen bij de risico-indicatoren (om te beginnen bij de term 'indicator!'). Zo werd er gediscussieerd over *incidenten* en *bijna-incidenten* en over de noodzaak om deze te registreren. Maar ook over het verplaatsen van jongeren tussen instellingen en groepen. Bij het thema verplaatsingen bleek dat de Kerngroep vooral problemen ziet ontstaan bij het intern verplaatsen van jongeren naar 'strengere' groepen. Verder ging veel aandacht uit naar inspraak in de jeugdzorg. Al met al is er weinig tevredenheid over de toegang tot inspraak. De Kerngroep wees erop dat de aanwezigheid van een jongerenraad per instelling niet betekent dat op de verschillende locaties van diezelfde instelling jongeren toegang hebben tot een jongerenraad als inspraakmogelijkheid. Inspraak bij intake en plaatsing is een ander verhaal, omdat de jeugdzorgaanbieders hier geen zeggenschap over hebben – dit is een taak van de Bureaus Jeugdzorg.

Een laatste discussiepunt van de Inspectie bij het bespreken van de geselecteerde indicatoren ging over de toegang tot telefoon en internet: welk verband is er met (on)veiligheid van jongeren in de jeugdzorg? Jongeren in de Kerngroep hebben erop gewezen dat het voor hen van belang is om stoom af te kunnen blazen, contact met vrienden te kunnen onderhouden en te kunnen ontspannen. Hier worden telefoon en internet voor gebruikt. Het ontbreken van deze voorzieningen leidt regelmatig tot een gevoel van isolatie en het opbouwen van spanning, wat weer leidt tot het ervaren van onveiligheid.

Drie jongerenindicatoren zijn nadrukkelijk niet geselecteerd: het imago van instellingen, de ligging van de instelling (afstand en locatie) en geldproblemen van jongeren. De inspectie maakte duidelijk dat het imago van instellingen (en de mate waarin hierdoor veiligheidsproblemen ontstaan) niet meetbaar is te maken. Op de ligging van de instelling en geldproblemen van jongeren heeft de inspectie zelf geen invloed. Op het beleid waarmee budgetten en toelagen voor jongeren worden geregeld heeft zelfs de instelling geen invloed, omdat ze hierin de wet moet uitvoeren. Vooral dit laatste leidde bij sommige jongeren eerst tot veel onbegrip, teleurstelling of zelfs verontwaardiging. Naarmate hen duidelijker werd dat instellingen en inspectie daadwerkelijk geen invloed hebben op de hoogte van budgetten, ontstond er gaandeweg meer begrip. Maar de frustratie dat geldproblemen in dit project kennelijk niet opgelost kunnen worden, bleef desondanks groot.

Prioriteiten in jongerenindicatoren

Bij het samenstellen van een set van risico-indicatoren wordt een limiet gesteld aan het aantal indicatoren dat in deze set wordt opgenomen. Dit om ervoor te zorgen dat de set ook in de praktijk gehanteerd kan worden. Er wordt uitgegaan van een maximum van 15 indicatoren, waaronder zowel 'instellingsindicatoren' als 'jongerenindicatoren' worden verstaan. Om te kunnen bepalen welke indicatoren volgens jongeren in ieder geval in deze set een plaats moeten en kunnen krijgen, werd de Kerngroep door de inspectie uitgenodigd om prioriteiten aan te geven. Hiertoe vulde elk lid een lijst in met zijn of haar persoonlijke top 10 van jongerenindicatoren. De gezamenlijke prioriteiten van de Kerngroep worden door de Inspectie gebruikt om in de uiteindelijke set van risico-indicatoren de prioriteiten van de jongeren zichtbaar te maken. (Zie: *3.3 Selectie en prioriteiten jongerenindicatoren*)

Zoals gedurende het hele jongerentraject, bevestigde de Kerngroep nogmaals dat jongeren in de jeugdzorginstellingen zitten te springen om oplossingen voor genoemde problemen. Er is echter weinig

vertrouwen dat er veel zal veranderen, en zeker niet voor hen persoonlijk. Dit gevoel wordt door de jongeren bevestigd op het moment dat de inspectie de Kerngroep informeert over het vervolg; namelijk dat de indicatoren in het najaar worden getest om vanaf 2008 ingezet te worden. Volgens de jongeren duurt dit “te lang”. Een enkeling vindt het juist prettig dat de indicatoren pas gebruikt worden nadat zij de jeugdzorg hebben verlaten. Toch zijn ze tevreden over het jongerentraject zelf en over het feit dat ze mee hebben gedaan. Wat hun verwachtingen over de uitkomsten en effecten (het oplossen van veiligheidsproblemen) ook zijn, de jongeren in de kerngroep geven aan dat ze het belangrijk vonden hun mening te geven en in dit project dingen te leren. Door hun stem te laten horen voor de verbetering van hun eigen situatie en voor andere jongeren die in instellingen blijven of komen. Verder adviseert de Kerngroep om zich in het onderzoek naar veiligheid in instellingen niet te concentreren op directeuren, maar zich juist te richten op hulpverleners en jongeren. Die weten immers wat er echt speelt.

Communicatie naar jongeren in jeugdzorginstellingen

Na de discussie over het testen en gebruiken van de risico-indicatoren, kondigde de inspectie ook aan dat er van het jongerentraject een rapport verschijnt. Behalve de Kerngroep, ontvangen ook instellingen dit rapport zodat ze het kunnen gebruiken om met hun eigen jongeren over veiligheid in gesprek te gaan. Om ook andere jongeren instellingen te informeren over de uitkomsten van het jongerentraject, werd de Kerngroep geraadpleegd over de wijze waarop dit het beste zou kunnen gebeuren. Een folder of een officiële brief werd wel genoemd, maar eigenlijk als kansloos beschouwd omdat deze vaak ongelezen in de prullenbak verdwijnen. Het idee om een aansprekende poster te maken, waarop in een aantal slogans of oneliners de belangrijkste uitkomsten worden gepresenteerd, sprak de kerngroep het meeste aan.

Tot slot wordt het traject geëvalueerd. In hun feedback op het project worden de jongeren gestimuleerd om vooral ook verbeterpunten te noemen. Ze bevestigen dat ze tevreden zijn en dat het leuk en leerzaam

was om mee te doen. Opvallend is dat ze in eerste instantie weinig vertellen over hun ervaring met de inhoud van het traject, en des te meer over het teamwerk en over randvoorwaarden waarmee de bijeenkomsten leuker en gezelliger gemaakt hadden kunnen worden.

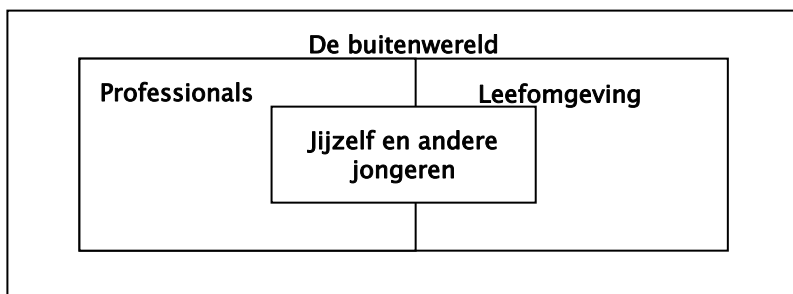

2. Resultaten: set risico-indicatoren volgens jongeren

2.1 Inleiding

De panelgesprekken met jongeren in de jeugdzorg leverden veel informatie op over hoe jongeren veiligheid binnen een jeugdzorginstelling beleven en over de risico's die ze lopen. De risico's waarvan jongeren zelf zeggen dat ze die lopen in een instelling zijn onder te brengen in vier categorieën: *het individu in relatie tot andere jongeren; de professionals in de jeugdzorg; de leefomgeving waarin jongeren in de jeugdzorg zich begeven; de buitenwereld*. Deze categorieën zijn onderling met elkaar verbonden en zijn niet strikt van elkaar gescheiden. Onderstaand schema laat de vier categorieën en hun onderlinge verbanden zien:

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe jongeren veiligheid in een instelling beleven aan de hand van deze vier categorieën. Per categorie hebben jongeren in de kerngroep een aantal risico's er nadrukkelijk uitgelicht die zij heel belangrijk vinden. Bij deze risico's hebben de kerngroepleden in aanloop naar de formulering van risico-indicatoren indicatieve kenmerken voor veiligheidsrisico's benoemd waarmee de Inspectie Jeugdzorg en jeugdzorginstellingen in kaart kunnen brengen of en in welke mate deze risico's aanwezig zijn binnen jeugdzorginstellingen. Deze staan in de grijze kaders aan het einde van elke paragraaf. In hoofdstuk 3 staan de uiteindelijke risico-indicatoren vanuit het perspectief van jongeren.

2.2 Het individu in relatie tot andere jongeren

Veiligheid heeft voor een groot deel te maken met vertrouwen volgens jongeren. Veel jongeren geven aan dat ze in de jeugdzorg niemand vertrouwen; volwassenen noch jongeren. Dingen die je in vertrouwen aan een ander vertelt worden op een later moment tegen je gebruikt.

Als je op een internaat zit moet je niemand vertrouwen. Sowieso moet je in de wereld niemand vertrouwen, maar daar helemaal niet. (Meisje, 16 jaar)

Het gebrek aan vertrouwen dat jongeren in elkaar hebben wordt onderstreept door de vele voorbeelden die jongeren noemen van het stelen of doorsnuffelen van elkaars spullen. Persoonlijke bezittingen zijn niet veilig tenzij ze achter slot en grendel zitten.

Die sloten die zijn gewoon belangrijk omdat er bij ons op de groepen veel gestolen en zo en dingen gesloopt worden. Dat gewoon op je eigen kamer. Dan komen ze gewoon op je kamer zonder dat jij het weet. (Meisje, 14 jaar)

Een andere reden waardoor jongeren elkaar wantrouwen is dat er soms gevaarlijke situaties ontstaan omdat sommige jongeren van het ene op het andere moment doorslaan. Er zitten jongeren met psychiatrische problemen in instellingen die onvoorspelbaar kunnen handelen en andere jongeren in gevaar kunnen brengen.

Als iemand uit zijn plaat gaat dan worden er wel eens mensen bedreigd. Ik heb wel eens een vaas tegen mijn hoofd gehad. (Jongen, 16 jaar)

De enige plek waar jongeren zich veilig voelen is op hun eigen kamer waar ze niet gestoord kunnen worden. Niet iedereen heeft een eigen kamer en jongeren zijn van mening dat iedereen een eigen kamer nodig heeft voor de nodige privacy.

Als je meer privacy hebt, voel je je meer op je gemak. (Meisje, 14 jaar)

Jongeren hebben veel moeite met regels die voor alle jongeren gelden. Liever zien ze dat regels worden aangepast aan de individuele situatie van een jongere, ze krijgen immers ook een individueel hulpprogramma.

En ze zeggen: "Het is individueel." Maar waarom? Bijvoorbeeld je hebt geblowd. Iedereen krijgt dan dezelfde sanctie. Maar misschien blow je wel omdat iemand is overleden of weet ik veel. Waarom krijgt iedereen dan dezelfde sanctie, dat is toch individueel? (Meisje, 16 jaar)

Jongeren vinden de regels zo streng dat ze het zien als een sport om onder de regels uit te komen.

Omdat de regels zo streng zijn ga je er automatisch misbruik van maken. (Jongen, 17 jaar)

Het geeft je een kick. (Meisje, 16 jaar)

Er zijn verschillende voorbeelden van jongeren die wapens meenemen naar de instelling. Om zich veiliger te voelen vertellen jongeren dat ze dan liever ook een wapen hebben om zich te kunnen verdedigen tegen jongeren met wapens. De controle op wapens is zeer gering. Daarbij komt dat jongeren ook keukengerei en andere voorwerpen gebruiken als wapen.

In sommige instellingen wordt *peer mediation* ingezet om ervoor te zorgen dat jongeren zichzelf en elkaar aan de regels houden. Jongeren vertellen dat dit niet werkt; jongeren die anderen tot de orde roepen worden uitgelachen of uitgescholden.

Ze werken bij ons met groepsdynamiek. Dat je elkaar leert aanspreken en zo. Maar dan doe je dat, en dan krijg je een grote bek van hier tot Tokyo. (Jongen, 16 jaar)

Aanwijzingen van de kerngroep voor de Inspectie:

Risico 1: jongeren met psychische problemen verkeerd plaatsen

Jongeren met psychische problemen kunnen een probleem zijn op een groep. Ze kunnen doorslaan en dit leidt tot spanningen, ruzies en gevaarlijke situaties in de groep.

Dit kan je herkennen aan:

- De reactie van de groep op deze persoon en andersom
- Waar en in welke groep deze jongere eerder heeft gezeten
- Het aantal voorvallen op de groep met jongeren met psychische problemen

Risico 2: Jongeren vertrouwen niemand

Jongeren vertrouwen niemand in instellingen. Uit ervaring blijkt dat wat je in vertrouwen vertelt tegen je gebruikt kan worden of doorverteld op een later moment. Dit geeft een onveilig gevoel.

Dit kan je herkennen aan:

- Aantal onderlinge ruzies en klachten over andere groepsleden (door geroddel of doordat het tegen je gebruikt wordt)
- Jongeren die niet lekker in hun vel zitten

Risico 3: regels moeten er zijn en je moet je aan regels houden

Jongeren hebben regels nodig anders wordt het een chaos op de groep. Jongeren willen aan de andere kant ook gematst worden. Regels zouden beter werken als iedereen regels zou krijgen die bij hem of haar passen. Individuele regels moeten toegepast zijn op de individuele situatie.

Dit kan je herkennen aan:

- hoe de regels worden toegepast
- aantal ruzies en spanningen door onjuist toepassen van de regels

2.3 Professionals

Er werken veel verschillende professionals binnen de jeugdzorg om en met de jongeren. Jongeren die in een instelling wonen hebben het meest te maken met de groepsleiding. De groepsleiding heeft veel invloed op het gevoel van veiligheid van de jongeren. Het veiligheidsgevoel van jongeren wordt vergroot als er altijd iemand van de leiding aanwezig is om op te letten. Het veiligheidsgevoel van jongeren wordt ook vergroot als er leuke activiteiten worden georganiseerd door en met de leiding. De sfeer knapt ervan op en de jongeren en de leiding leren elkaar op een andere manier kennen.

Ik vind als je je veilig wilt voelen moet je je vertrouwd voelen. Als je je vertrouwd moet voelen moet je het naar je zin hebben toch? Ik vind dat er gewoon meer dingen voor jeugdzorg gedaan moeten worden. Je hebt het sowieso niet makkelijk, je woont niet meer thuis weet je wel. En als je dan ook nog een fucked-up thuis of waar je nu woont hebt, dat is ook niet goed. Je moet gewoon meer dingen hebben om je te amuseren.
(Meisje, 17 jaar)

Jongeren voelen zich minder veilig als de leiding niet ingrijpt bij problemen of niets doet met klachten. Dan voelen ze zich in de steek gelaten of niet gehoord. Bij heel heftige problemen lijkt de leiding volgens jongeren soms niet zo goed te weten wat ze moeten doen. Ze grijpen niet in of maken een verkeerde beslissing waardoor de veiligheid van een jongere in gevaar kan komen.

Het verschil is dat zij [de leiding, red.] sommigen wel helpen en best wel onderscheid maken. Als zij de problemen aankunnen van een meisje, dan gaan ze erop in. Maar als iemand echt problemen heeft dan doen ze niks. Ik ga daar helemaal kapot, echt helemaal, maar dan laten ze me alleen en dan zeggen ze: "Ga maar naar je kamer!" En is dat veiligheid, als iemand helemaal in paniek is? Dan kras je in je pols en DAN word je opgesloten terwijl ze het hadden kunnen voorkomen. (Meisje, ? jaar)

Op een groep moet de leiding erop toezien dat iedereen zich aan de regels houdt. Jongeren vertellen dat in de praktijk de regels niet altijd even strikt of rechtvaardig worden gehandhaafd. Jongeren vertellen dat ze het gevoel hebben dat groepsleiding de regels gebruiken om hun macht te laten gelden. Zo wordt er verteld dat er te pas en te onpas wordt bedreigd met de isoleercel. Ook worden er voorbeelden gegeven van meisjes die misbruikt zijn door groepsleiding.

Om weerstand te kunnen bieden aan het machtsmisbruik van groepsleiding proberen jongeren zoveel mogelijk onder de regels uit te komen en zo wordt het een machtsspel tussen leiding en jongeren.

Van de één mag je wel iets en van de ander niet. Ze maken gewoon hun eigen regels. (Meisje, 16 jaar)

Ik vind dat ze misbruik maken van de macht. Daardoor voel je je niet veilig. (Jongen, 17 jaar)

Zoals eerder al is vermeld vertrouwen jongeren niemand in de jeugdzorg. Ze hebben het gevoel bij niemand hun verhaal kwijt te kunnen, want dat wordt doorverteld en later tegen hen gebruikt.

Het is gewoon niet lekker, want het voelt niet vertrouwd. Je kan niet zeggen wat je wilt zeggen. (Meisje, 16 jaar)

Vertrouwenspersonen vertrouwen ze ook niet, omdat ze deze mensen niet kennen en omdat ze denken dat deze mensen hun verhaal doorvertellen aan de leiding. Niet alleen op de groep worden dingen doorverteld, ook tussen de verschillende instanties waar jongeren mee te maken hebben komt informatie naar boven die ze in vertrouwen hebben verteld.

Ik loop ook bij allerlei soorten hulpverlening en zo. Bij mij is het niet alleen de leiding die dingen doorvertelt. Ik zit bij Boppi [hulpprogramma van een jeugdzorginstelling gericht op school] en dan vertel ik hun wat

en dan gaat het weer naar jeugdzorg en dan gaat het weer naar de Raad van de Kinderbescherming. (Meisje, 16 jaar)

Jongeren vertellen dat groepsleiding achter hun rug om kamers en kluisjes controleert. Ze zijn hier heel verontwaardigd over omdat ze vinden dat ze recht hebben op een stukje privacy.

Dat als je dingen op je kamer hebt, brieven en zo, dan onderzoeken ze dat. Dan zeggen ze tegen ons: "Het ligt open en bloot dus dan lezen we dat." Maar het is onze kamer en het zijn onze spullen, dus zij hebben het recht niet om daarin te lezen en dat doen ze wel. (Meisje, 16 jaar)

Aanwijzingen van de kerngroep voor de Inspectie:

Risico 1: Klachten negeren kan voor gevaarlijke situaties zorgen

De leiding grijpt of niet in bij ruzies of op een verkeerde manier. Dit geeft een onveilig gevoel.

Jongeren vinden dat er niks gebeurt met hun klachten. De leiding heeft een passieve houding bij klachten. Er wordt niet naar geluisterd.

De leiding geeft bij klachten verkeerde straffen, dat maakt de situatie onveilig.

Dit kan je herkennen aan:

- de veranderingen naar aanleiding van een klacht
- de manier waarop de leiding om gaat met klachten en hoe deze worden afgehandeld.
- de informatie en hulp die aangeboden wordt bij het indienen van klachten
- de reactie van de jongeren bijv. weglopen van jongeren

Risico 2: Leiding is niet te vertrouwen

Jongeren durven hun problemen niet te vertellen uit angst dat het wordt doorverteld of tegen hen wordt gebruikt op een later moment. Dit geldt ook voor informatie die via een vertrouwenspersoon wordt doorgespeeld aan de leiding. Leiding doorzoekt privé-spullen van jongeren zonder dit te melden dit geeft een onveilig gevoel.

Dit kan je herkennen aan:

- de manier waarop met vertrouwelijke informatie van jongeren wordt omgegaan door de leiding en vertrouwenspersonen
- het aantal jongeren dat de vertrouwenspersoon bezoekt
- het aantal klachten door inbreuk op privacy

Risico 3: Misbruik macht kan leiden tot gevaarlijke situaties

Er gebeuren soms rare dingen binnen de instelling doordat begeleiders gebruik maken van hun macht. Bijv. begeleiders die meisjes misbruiken en jongeren die onterecht in de isoleercel worden opgesloten.

Dit kan je herkennen aan:

- handelen en gedrag van begeleiders
- aantal klachten over misbruik controleren

2.4 Leefomgeving

De fysieke leefomgeving kan het veiligheidsgevoel van jongeren op een instelling vergroten dan wel verkleinen. Een maatregel die de veiligheid van jongeren vergroot is het voordeurbeleid van instellingen. Niet iedereen kan een instelling zomaar binnenlopen dus jongeren voelen zich beschermd tegen kwaadwillende mensen binnen de muren of poorten van de instelling.

Ik vind het veilig dat vreemde mensen niet naar binnen mogen en dat alleen de leiding de deur open doet, want je weet nooit wat mensen gaan doen. (Meisje, 16 jaar)

Vaak hangen bij een ingang camera's om te kunnen zien wie er voor de deur staat. Hoewel dit de veiligheid van jongeren binnen de muren vergroot, vinden jongeren dit ook vervelend. Een anoniem jeugdzorgadres kan door de buurt herkend worden aan de camera's bij de deur en aan de jongeren die zich voor de camera moeten identificeren voor ze naar binnen gaan. Bij sommige instellingen hangt een bord bij de weg of aan de muur waaraan buitenstaanders kunnen zien dat het een jeugdzorginstelling betreft. Jongeren vinden dit raar en denken dat de herkenbaarheid van de instelling voor buitenstaanders voor onveiligheid kan zorgen.

Een loverboy weet dan gelijk van: "Daar moeten we zijn, daar zijn zielige meisjes!". (Meisje, 17 jaar)

Twee van de drie panels zijn gehouden met jongeren die in een instelling zitten met locaties op het platteland of in de bossen. Jongeren vinden de afgelegen locatie van een instelling om meerdere redenen onveilig; het is er donker, er zijn weinig mensen en ze voelen zich afgesloten van de buitenwereld.

Als ik 's avonds in de bossen kijk denk ik steeds dat er iemand uitspringt of zo. Vind ik eng. Ik ben gewend om in de stad te wonen, niet met koeien en al die dingen. (Meisje 16 jaar)

Een instelling die in de bossen ligt verscholen moet goed verlicht zijn 's avonds.

Bij ons op de instelling zitten ook mensen met een seksuele achtergrond, met familie waardoor ze weet ik veel wat, bedreigd of mishandeld werden. En dan voelen ze zich onveilig als het helemaal donker is en ze zien niks. Is er wat licht dan voelen ze zich toch al wat veiliger. (Jongen, 16 jaar)

In de leefgroepen is het voor jongeren belangrijk dat het er gezellig en huiselijk aanvoelt. Er moeten genoeg televisies en computers zijn zodat jongeren geen ruzie gaan maken over wie er achter de computer mag of welk programma er op tv komt.

We moeten met acht meiden plus drie begeleiders 1 programma gaan kijken. Je zal nooit elf mensen vinden die allemaal hetzelfde programma willen bekijken. (Meisje, 16 jaar)

Jongeren vinden het vooral heel belangrijk dat het schoon en netjes is in huis. Veel jongeren vertellen over onhygiënische situaties bij hen in huis.

De luchttoevoer is heel slecht dus als je gaat koken is het heel onhygiënisch. Want als je de deur openmaakt en je komt in de keuken dan is het heel vies, je voelt gewoon de walm die daar hangt. Vooral nu er verbouwd wordt is het heel onhygiënisch om te koken. (Meisje, ? jaar)

Zonder veiligheid versta ik trouwens ook het eten dat we krijgen. Dat als het eten over de datum is dat je daar dn ziek van kan worden. Ik ben gewoon een keer bijna uitgedroogd geweest omdat we zulke slechte kip hadden gegeten. (Jongen, 15 jaar)

Tot slot vinden jongeren het heel belangrijk dat ze een eigen plekje hebben binnen de instelling waar ze zich ongestoord kunnen terugtrekken. Sommige jongeren mogen niet te lang alleen op hun kamer zijn en worden regelmatig gecontroleerd. Zij voelen zich opgejaagd en op de vingers gekeken.

Leiding kan toch elke keer binnenkomen, ook al wil je met rust gelaten worden. Ze komen binnen en komen je irriteren. (Meisje, 17 jaar)

Aanwijzingen van het kernteam voor de Inspectie:

Risico 1: Instelling ver weg van de eigen leefomgeving

Jongeren worden vaak in instellingen geplaatst die ver weg zijn van hun eigen omgeving. Cultuurverschillen tussen eigen omgeving en de omgeving van de instelling. Sommige jongeren wonen graag ver weg van hun eigen omgeving. Andere jongeren wonen liever in de eigen omgeving. Jongeren willen zelf kunnen aangeven waar ze geplaatst worden

Dit kan je herkennen aan:

- het aantal plaatsingen waarbij jongere inspraak hebben in de keuze van de locatie van plaatsing
- het peilen van de behoeften en woonwensen van jongeren.

Risico 2: Sfeer, inrichting en groepsleven binnen instelling

Instellingen hebben vaak een ongezellig sfeer dat geeft een onveilig gevoel. Hier door ben je ook niet graag thuis!! Het kunnen uitnodigen van eigen vrienden geeft een veilig gevoel. Onhygiënische keukens en badkamers geeft een onveilig gevoel.

Het organiseren van leuke activiteiten zorgt ervoor dat jongeren zich op hun gemak voelen en beter met elkaar omgaan. Dit geeft een veilig gevoel

Dit kan je herkennen aan:

- de controle op welke manier de leiding het beschikbare geld besteed
- het controleren op de leefbaarheid in de instelling
- inspraak van jongeren op inrichting van ruimten en activiteiten

Risico 3: Geldproblemen van jongeren

Jongeren hebben door een te laag bestedingsbedrag geldproblemen. Dit levert veel stress. Jongeren gaan bij geldtekort slechte dingen doen om toch aan geld te komen. Dit geeft een onveilig gevoel voor de jongere zelf maar ook voor andere jongeren op de groep.

Dit kan je herkennen aan:

- het inzicht in budgetten
- het gedrag van jongeren

2.5 De buitenwereld

Jongeren uit de jeugdzorg denken dat ze een slecht imago hebben. Jongeren merken dit aan hoe anderen hen bekijken en behandelen.

Als ze je zien lopen zie je zo van: "Oh, dat is weer zo'n [naam instelling] meisje". Ik had die gozer bijna op zijn bek geslagen. (Meisje, ? jaar)

Jongeren denken dat de politie het eerder op hen voorzien heeft vanwege hun criminele imago.

Politie verpest je hele dag, overal waar je loopt kom je politie tegen. [...] Je bent natuurlijk wel een instellingskind, zo word je wel bekeken: "Dat zal wel een schoffie zijn!". Overal krijg je wel een kaartje opgeplakt, maar het is hier wel eerder zo. (Jongen, 16 jaar)

Jongeren voelen zich bekeken en beoordeeld als ze zich buiten de instelling begeven. Liefst vallen ze niet op als 'instellingskind'. Om niet op te vallen willen jongeren goedgekleed door het leven gaan en voldoende geld te besteden hebben.

Als je eruit ziet als een sloeber of zo dan denkt iedereen van: "Oh, die heeft toch geen leven, laten we haar maar pakken!" (Meisje, 16 jaar)

Jongeren in een instelling hebben moeite om het contact met oude vrienden te onderhouden, vooral als ze ver weg van hun woonplaats zijn geplaatst. Bellen en msn-en mogen ze alleen onder toezicht en zelfs dan met mate.

We zijn hier compleet van de buitenwereld afgesloten. We mogen alleen bellen, en dan onder toezicht. Dat is gewoon lullig. Ze maken reclame om naar buiten te gaan maar je mag geen msn, je mag geen weet ik het. Dat heeft toch niets te maken met veiligheid? (Jongen, 17 jaar)

Niet alle jongeren kunnen of mogen met verlof. Het krijgen van verlof is erg moeilijk en er zijn veel regels mee gemoeid.

Als je op verlof wilt moet je eerst goedkeuring van je voogd krijgen. Dan ga je naar je ouders of zo maar je mag dan bijvoorbeeld niet naar je vrienden. Als je geen ouders meer hebt, negen van de tien keer ga je nooit meer op verlof. Als je dat allemaal niet hebt en je kunt helemaal niet met je familie overweg dan ga je gewoon niet op verlof. (Jongen, 17 jaar)

Veel jongeren vinden dat ze in de instelling onvoldoende worden voorbereid op het leven na de jeugdzorg. Ze worden buiten 'het echte leven' gehouden en leren niet hoe ze zich kunnen handhaven in de samenleving.

Ze hebben mij uit mijn omgeving gehaald omdat daar allemaal verkeerde verleidingen waren. Maar ze kunnen me toch niet altijd hier houden? Ik wil juist leren hoe ik met die verleidingen om moet gaan. (Meisje, 16 jaar)

Sommige jongeren maken zich echt zorgen over hoe hun leven er na de jeugdzorg uit zal gaan zien.

Ik moet hier volgend jaar weg. Maar dan komt het niet goed met mij, ik weet zeker dat ik niet voor mezelf kan zorgen. Dat heb ik hier nooit geleerd. Ik heb niet eens een bankrekening, ik kan niet met geld omgaan, ik kan niet koken. Zouden ze me dat hier niet kunnen leren? (Meisje, 17 jaar)

Aanwijzingen van het kernteam voor de Inspectie:

Risico 1: Jongeren in de jeugdzorg hebben een negatief imago

Jongeren krijgen een stempel opgeplakt zodra ze in een instelling zitten. In de omgeving weten ze gelijk wie we zijn. Jongeren worden vaak onterecht door de politie opgepakt. Ruzies en confrontaties tussen jongeren uit de instelling en de omgeving komen voor en dat geeft een onveilig gevoel.

Dit kan je herkennen aan:

- de reacties van de buitenwereld op jongeren uit een instelling
- het aantal incidenten waarbij jongeren buiten de instelling bij betrokken zijn

Risico 2: Locatie en anonimiteit van de instelling

Instellingen die ver weg op afgelegen locatie in de bossen liggen voelt niet veilig. Instellingen worden zichtbaar en herkenbaar aangegeven met borden op de gevel voor de omgeving. Dit geeft een onveilig gevoel. Loverboys weten de instelling te vinden en komen op het terrein of naar de woning. Het is niet moeilijk voor buitenstaanders om de instellingen te vinden.

Dit kan je herkennen aan:

- de afstand en de bereikbaarheid van de locatie
- de borden aan de weg laten zien dat er een instelling staat.
- de controle bij de deur of op het terrein van de instelling

Risico 3: Beperkte begeleiding na afloop van verblijf in instelling

Jongeren van een instellingen worden onvoldoende voorbereid op het leven na de jeugdzorg. Dit kan voor problemen zorgen bij het zelfstandig terug keren in de maatschappij.

Dit kan je herkennen aan:

- het aanbieden van hulp
- voor- en nazorg ten behoeve van zelfstandigheid

3. Risico-indicatoren: het perspectief van jongeren

In het vorige hoofdstuk zijn uitgebreid de resultaten beschreven van een raadpleging onder jongeren in twee residentiele jeugdzorginstellingen en één justitiële jeugdinrichting. Deze raadpleging heeft veel informatie opgeleverd over de perspectieven van de doelgroep op de risico's en risicosituaties waar zij mee te maken hebben, en over de kenmerken waaraan dergelijke risico's en risicosituaties zijn te herkennen. De door jongeren in de Kerngroep benoemde indicatieve kenmerken voor veiligheidsrisico's zijn echter nog niet meetbaar.

Om deze kenmerken meetbaar te maken, heeft Stichting Alexander de door jongeren benoemde indicatieve kenmerken zoveel mogelijk vertaald in 'indicatoren'. Bij deze vertaling van indicatieve risicokenmerken naar risico-indicatoren heeft Stichting Alexander zich gebaseerd op enerzijds de onderbouwing bij en keuzen voor de benoemde risico's en risicosituaties door de Kerngroep Jongeren, en anderzijds op de uitkomsten van de dialoog tussen de Kerngroep Jongeren en vertegenwoordigers van de Inspectie Jeugdzorg en vertegenwoordigers van jeugdzorginstellingen en -organisaties. Waar het niet mogelijk was om aan deze reflectie en dialoog meetbare indicatoren te ontleen, zijn de indicatieve risicokenmerken gehandhaafd. Het resultaat is een tentatieve set van 'jongerenindicatoren' dat hieronder wordt beschreven in 3.1 en 3.2. In 3.3 worden de conclusies en prioriteiten van jongeren in de Kerngroep Jongeren beschreven.

3.1 Jongerenindicatoren conform risicoclusters jongeren

Eerst volgt een overzicht van de jongerenindicatoren én de bijbehorende indicatieve kenmerken die zijn geclusterd op basis van

vier leefdomeinen waarin het leven en de (onderlinge) relaties van de doelgroep zijn georganiseerd:

- Individu en onderlinge relaties tussen jongeren
- Relaties tussen jongeren en hulpverleners
- De directe leefomgeving binnen de instelling
- De buitenwereld (buiten de instelling)

Jongerenindicatoren volgens risicoclusters jongeren: Individu en onderlinge relaties tussen jongeren

Omschrijving en onderbouwing	Indicatoren	Indicatieve kernmerken
<p>Evenwicht in samenstelling van de groep en de problematiek van groepsleden</p> <p>Plaatsing van jongeren met psychiatrische problematiek die 'door kunnen slaan' leidt tot belasting van onderlinge omgang en groepsleven.</p>	<p>Respons van groepsleden in 'gewone' groepen op plaatsing van jongeren met psychiatrische problemen, inclusief het aantal gerelateerde incidenten.</p> <p>Problematisch gedrag van jongeren met psychiatrische problemen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Reacties van jongeren met psychiatrische problemen op de groep en van de groep op jongeren met psychiatrische problemen. • Eerdere groepen / instellingen waar deze jongeren hebben gezeten • aantal incidenten op groepen met jongeren met psychiatrische problemen
<p>Onderling vertrouwen tussen van groepsleden in andere groepsleden.</p> <p>Jongeren voelen zich niet thuis in een groep wanneer ze niemand kunnen vertrouwen. Dit gebeurt wanneer jongeren dingen die ze onderling in vertrouwen vertellen tegen hen worden gebruikt (door andere jongeren)</p>	<p>Aantal onderlinge ruzies en klachten over andere groepsleden tengevolge van vertrouwenskwesaties.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jongeren gebruiken dingen die ze in vertrouwen vertellen tegen elkaar • Jongeren zitten niet lekker in hun vel • Aantal onderlinge ruzies en klachten over andere groepsleden

<p>Toepassing van regels op groepen en individuen.</p> <p>Handhaving van regels bieden houvast voor jongeren, terwijl jongeren ook 'gematst willen worden' (flexibiliteit bij toepassing op persoonlijke situaties)</p>	<p>Aantal incidenten tengevolge van het wel of juist niet handhaven van de geldende regels.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mate waarin regels gehandhaafd worden • Mate waarin spanning ('chaos') in groep toeneemt als gevolg van het niet handhaven van regels.
<p>Preventie van wapengebruik.</p> <p>Jongeren bewapenen zichzelf om zich veilig te voelen tegenover anderen</p>	<p>Frequentie van controle op wapens, gekoppeld aan aantal ingenomen wapens en incidenten met alternatieve wapens (=alledaagse gebruiksvoorwerpen die als wapens worden gebruikt).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Controle op wapens of alternatieve wapens
<p>Tijdelijke plaatsing</p> <p>Jongeren voelen zich niet veilig als ze vaak verhuizen naar een andere instelling of binnen de instelling</p>	<p>Frequentie van individuele verplaatsingen c.q. herplaatsingen van individuele jongeren tussen instellingen of groepen.</p>	

Jongerenindicatoren volgens risicoclusters jongeren: Relaties tussen jongeren en hulpverleners

Omschrijving / Onderbouwing	Indicatoren	Indicatieve kenmerken
<p>Perceptie van de vertrouwensrelatie met hulpverleners.</p> <p>Jongeren durven hulpverleners hun problemen niet te vertellen uit angst dat het wordt doorverteld of tegen hen wordt gebruikt op een later moment. Dit geldt ook voor de informatie die via een vertrouwenspersoon doorgespeeld wordt aan de leiding.</p>	<p>Manier waarop met vertrouwelijke informatie van/over jongeren wordt omgegaan door hulpverleners en vertrouwenspersonen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hulpverleners gebruiken informatie tegen jongeren • Hulpverleners geven vertrouwelijke informatie door aan derden • Vertrouwenspersoon geeft informatie door aan de leiding
<p>Manier waarop en doelen waarvoor positie wordt gebruikt (o.a. seksueel misbruik)</p>	<p>Aantal incidenten en klachten n.a.v. 'machtsmisbruik' en het ontbreken van controle op begeleiders.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ontbreken van controle op leiding • Klachten over seksueel misbruik
<p>Waarborging van privacy</p>	<p>Aantal incidenten en klachten tengevolge van inbreuk op privacy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Doorzoeken van privé-spullen van jongeren zonder het te melden

<p>Toepassing van regels op groepen en individuen, alsook mate en omstandigheden waarin wordt afgeweken</p> <p>Handhaving van regels bieden houvast voor jongeren, terwijl jongeren ook 'gematst willen worden' (flexibiliteit bij toepassing op persoonlijke situaties), bv. "blind verbieden leidt tot meer drugsgebruik"</p>	<p>Aantal incidenten tengevolge van het wel of juist niet toepassen van de geldende regels, en tengevolge van het niet ingrijpen bij ruzies of persoonlijke problemen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Niet ingrijpen bij ruzies of persoonlijke problemen • ruzies tussen jongeren onderling, en tussen jongeren en leiding • weglopen
<p>Kwaliteit van klachtenprocedure en klachtenafhandeling</p>	<p>Aantal afgehandelde klachten in relatie tot aantal en aard van ingediende klachten, inclusief de waardering van jongeren voor de informatie over klachtenregeling, hulp bij klachtindiening en afhandeling.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veranderingen n.a.v. klachten • Reactie van leiding op klachten • Geboden informatie en hulp bij het indienen van klachten
<p>Toezicht van hulpverleners op de groep</p>	<p>Er is altijd groepsleiding aanwezig die toezicht houdt</p>	
<p>Verkeerde plaatsing</p>	<p>Mate waarin problemen van de jongere toenemen c.q. afnemen na plaatsing.</p>	

<p>Relatie met de vertrouwenspersoon.</p> <p>Jongeren hebben geen vertrouwen in vertrouwenspersoon, wanneer ze deze niet kennen, niet goed weten wat deze doet, deze niet anoniem kunnen spreken of vermoeden dat deze zonder hun toestemming informatie doorspeelt aan de eigen hulpverleners.</p>	<p>Waardering van jongeren voor de relatie met de vertrouwenspersoon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal jongeren dat de vertrouwenspersoon bezoekt • Informatie over en bekendheid van de vertrouwenspersoon.
<p>Activiteiten zorgen ervoor dat jongeren zich op hun gemak voelen en beter met elkaar omgaan</p>	<p>Aantal georganiseerde activiteiten in relatie tot waardering voor de activiteiten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname van jongeren aan georganiseerde activiteiten
<p>Jongeren willen gehoord en begrepen worden door de instelling</p>	<p>Inspraak-mogelijkheden van de instelling in relatie tot de mate waarin dit door jongeren wordt gebruikt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal veranderingen naar aanleiding van inspraak van jongeren • Aantal jongeren actief in inspraakorganen

Jongerenindicatoren volgens risicoclusters jongeren: Directe leefomgeving binnen de instelling

Omschrijving en onderbouwing	Indicatoren	Indicatieve kenmerken
Afstand tot eigen leefomgeving bij plaatsing.	Aantal plaatsingen waarbij jongere inspraak heeft gekregen in de keuze voor nabijheid / afstand tot locatie van plaatsing.	<ul style="list-style-type: none"> • Afstemming van plaatsing op wensen / behoeften van jongeren (“jongeren plaatsen in eigen regio tenzij anders aangegeven”) • Cultuurverschillen tussen eigen omgeving en omgeving van instelling
Beleving van sfeer, inrichting en groepsleven binnen instelling	Inspraak van jongeren op inrichting en gebruik van (gemeenschappelijke) ruimten.	<ul style="list-style-type: none"> • Regels met betrekking tot gezelligheid en groepsleven (samenzijn, vrienden uitnodigen)
Geldproblemen van jongeren. Geldproblemen leiden tot toename van stress en gedragsproblemen.	Mate waarin geldproblemen leiden tot stress en gedragsproblemen bij jongeren.	<ul style="list-style-type: none"> • Toename stress bij jongeren als gevolg van geldproblemen • Check op toereikendheid van budgetten • Inzage jongeren in beschikbare budgetten • Omgang van jongeren met geld en gedrag bij geldtekort (“slechte dingen doen”)
Waarborging van de anonimiteit van de locatie	Maatregelen die externe zichtbaarheid en herkenbaarheid van het gebouw verminderen.	<ul style="list-style-type: none"> • Bord van de instelling bij de weg • Camera’s aan de buitenkant
Voorzieningen ter ondersteuning van vrijetijdsbesteding.	Aantal tv’s en computers in relatie tot het aantal bewoners.	

Waarborging privacy van bewoners	Aantal bewoners met een eigen kamer, inclusief het aantal kamers met sloten waarvan de bewoners beschikken over eigen sleutels.	<ul style="list-style-type: none"> • Sloten op de kamerdeuren • Jongeren in het bezit van de sleutels van hun eigen kamer
Verlichting van de buitenruimte	Aantal lantaarnpalen.	
Hygiëne in keukens en badkamers	<p>Frequentie waarmee keukens en badkamers worden schoongemaakt.</p> <p>Aantal ziekmeldingen tengevolge van slechte hygiëne, inclusief kwaliteit van voedsel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ziektes van jongeren door slechte hygiëne (rauwe kip, vlees van over de datum)

Jongerenindicatoren volgens risicoclusters jongeren: Buitenwereld (buiten de instelling)

Omschrijving en onderbouwing	Indicatoren	Indicatieve kenmerken
<p>Associatie met de jeugdzorg door de buitenwereld.</p> <p>Jongeren in de jeugdzorg worden in de buitenwereld geconfronteerd met het imago van de jeugdzorg. Zichtbaar zijn als 'jeugdzorgjongere' heeft een negatieve invloed op hun beleving van de instelling en de hulp.</p>	<p>Respons op reacties van de buitenwereld op associatie van jongeren met de jeugdzorg, inclusief het aantal incidenten waarbij deze jongeren buiten de instelling betrokken zijn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Confrontatie met imago van jeugdzorg • Ruzies en confrontaties tussen jongeren uit de instelling en de omgeving • Aantal jongeren uit de instelling dat onterecht is opgepakt door de politie
<p>Locatie van de instelling</p> <p>Een instelling die ver weg in de bossen ligt voelt niet veilig</p>	<p>De afstand en bereikbaarheid van de locatie ten opzichte van de meest nabije woonkern.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Afgelegenheid van de locatie

<p>Anonimiteit</p> <p>Het voorkomen van associatie met de jeugdzorg is voor jongeren van belang om zich in hun verhouding met de buitenwereld veilig te voelen.</p>	<p>Maatregelen ter bescherming van de anonimiteit van jongeren, gerelateerd aan de zichtbaarheid en herkenbaarheid van de locatie voor de buitenwereld.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Borden aan de weg laten zien dat er een instelling staat
<p>Fysieke toegankelijkheid van instellingen.</p> <p>Voor hun gevoel van veiligheid dienen instellingen (gebouwen en terreinen) moeilijk toegankelijk te zijn voor buitenstaanders.</p>	<p>Maatregelen ter beperking van de toegankelijkheid van zowel het gebouw als terrein rondom het gebouw.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Controle bij de poort, op het terrein • Aanwezigheid van loverboys op het terrein
<p>Regels met betrekking tot bellen en internetten binnen de instelling.</p> <p>Niet mogen internetten en bellen betekent voor jongeren dat ze afgesloten zijn van de buitenwereld.</p>	<p>Toegang tot telefoon en internet binnen de instelling in relatie tot de frequentie waarmee hiervan gebruik gemaakt kan worden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal computers met internet

<p>Vorbereiding op het leven na de jeugdzorg.</p> <p>Onvoldoende voorbereiding op het leven na de jeugdzorg, leidt vooral dan tot problemen. Anticipatie op dit soort problemen beïnvloedt ook het verblijf.</p>	<p>Programma's/ hulpaanbod als voorzorg en nazorg ten behoeve van zelfstandigheid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal jongeren dat na de jeugdzorg problemen krijgt met zelfstandigheid • Begeleiding na afloop van een verblijf in de instelling
--	--	---

3.2 Jongerenindicatoren conform risicoclusters instellingen

Ten tweede volgt een overzicht van de jongerenindicatoren die zijn geclusterd op basis van de risicoclusters die de Inspectie Jeugdzorg hanteert voor 'instellingsindicatoren'. Waar een koppeling van jongerenindicatoren aan de risicoclusters voor instellingsindicatoren om inhoudelijke redenen niet voor de hand ligt, zijn jongerenindicatoren ondergebracht in twee toegevoegde clusters: cliëntenbeleid en facilitair beleid. In dit overzicht zijn (in de laatste kolom) tot slot de jongerenindicatoren opgenomen die op 21 mei 2007 door de Inspectie Jeugdzorg en vertegenwoordigers van jeugdzorginstellingen en -organisaties zijn geselecteerd op basis van de volgende selectiecriteria: (1) de veiligheidsrisico's waarnaar de jongerenindicator verwijst vallen binnen het mandaat van de Inspectie Jeugdzorg, (2) de veiligheidsrisico's waarnaar de jongerenindicator verwijst vallen binnen het mandaat van jeugdzorginstellingen, en (3) de veiligheidsrisico's waarnaar de jongerenindicator verwijst zijn meetbaar. Elk van de geselecteerde jongerenindicatoren is bovendien voorzien van een lettercode: [a] verwijst naar geselecteerde jongerenindicatoren die overgenomen kunnen worden, [b] verwijst naar geselecteerde jongerenindicatoren waarvan de meetbaarheid of de relatie met veiligheidsrisico's voor jongeren verduidelijking of onderbouwing behoeft. Jongerenindicatoren (uit de tweede kolom) die volgens de Inspectie en vertegenwoordigers van instellingen niet voldoen aan de gestelde selectiecriteria worden in de derde kolom weggelaten.

	Risicocluster	Indicatoren jongeren	Selectie indicatoren jongeren
1	Kwaliteit personeel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aantal incidenten tengevolge van het wel of juist niet toepassen van de geldende regels, en tengevolge van het niet ingrijpen bij ruzies of persoonlijke problemen. 2. Waardering van jongeren voor de relatie met de vertrouwenspersoon. 	<ul style="list-style-type: none"> • [a] Aantal incidenten door het wel of juist niet toepassen van de geldende regels, en door het niet ingrijpen bij ruzies of persoonlijke problemen. • [a] Waardering van jongeren voor de relatie met de vertrouwenspersoon.
2	Aard problematiek	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aantal onderlinge ruzies en klachten over andere groepsleden tengevolge van vertrouwenskwesties. 2. Frequentie van individuele verplaatsingen c.q. herplaatsingen van individuele jongeren tussen instellingen of groepen. 3. Mate waarin problemen van de jongere toenemen c.q. afnemen na plaatsing. 4. Mate waarin geldproblemen leiden tot stress en gedragsproblemen bij jongeren. 5. Respons op reacties van de buitenwereld op associatie van jongeren met de jeugdzorg, inclusief het aantal incidenten waarbij deze jongeren buiten de instelling betrokken zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • [a] Aantal onderlinge ruzies en klachten onderling. • [a] Aantal individuele verplaatsingen c.q. herplaatsingen van individuele jongeren tussen instellingen of groepen. • [b] Mate waarin problemen van de jongere toenemen c.q. afnemen na plaatsing. • [b] Programma's/ hulpaanbod als voorzorg en nazorg ten behoeve van zelfstandigheid.

		6. Programma's/ hulpaanbod als voorzorg en nazorg ten behoeve van zelfstandigheid.	
3	Groeps-samenstelling	<ol style="list-style-type: none"> 1. Respons van groepsleden in 'gewone' groepen op plaatsing van jongeren met psychiatrische problemen, inclusief het aantal gerelateerde incidenten. 2. Problematisch gedrag van jongeren met psychiatrische problemen. 	<ul style="list-style-type: none"> • [a] Aantal jongeren met psychiatrische problemen.
4	Personeels-beleid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Frequentie van controle op wapens, gekoppeld aan aantal ingenomen wapens en incidenten met alternatieve wapens (=alledaagse gebruiksvoorwerpen die als wapens worden gebruikt). 2. Er is altijd groepsleiding aanwezig die toezicht houdt 	<ul style="list-style-type: none"> • [a] Controle op wapens, gekoppeld aan aantal ingenomen wapens en incidenten met alternatieve wapens. • [a] Er is altijd groepsleiding aanwezig die toezicht houdt.
5	Visie op zorg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Manier waarop met vertrouwelijke informatie van/over jongeren wordt omgegaan door hulpverleners en vertrouwenspersonen. 2. Aantal plaatsingen waarbij jongere inspraak heeft gekregen in de keuze voor nabijheid / afstand tot locatie van plaatsing. 3. Aantal incidenten en klachten n.a.v. 'machtsmisbruik' en het ontbreken van controle op begeleiders. 4. Frequentie waarmee keukens en badkamers worden schoongemaakt. 	<ul style="list-style-type: none"> • [a] 'Machts-misbruik' en het ontbreken van controle op begeleiders. • [a] Manier waarop met vertrouwelijke informatie van / over jongeren wordt omgegaan door hulpverleners en vertrouwens-personen.

		5. Aantal ziekmeldingen tengevolge van slechte hygiëne, inclusief kwaliteit van voedsel.	
6	Cliënten-beleid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aantal incidenten en klachten tengevolge van inbreuk op privacy. 2. Aantal afgehandelde klachten in relatie tot aantal en aard van ingediende klachten, inclusief de waardering van jongeren voor de informatie over klachtenregeling, hulp bij klachtindiening en afhandeling. 3. Aantal georganiseerde activiteiten in relatie tot waardering voor de activiteiten. 4. Inspraakmogelijkheden van de instelling in relatie tot de mate waarin dit door jongeren wordt gebruikt. 5. Inspraak van jongeren op inrichting en gebruik van (gemeenschappelijke) ruimten. 	<ul style="list-style-type: none"> • [a] Aantal incidenten en klachten door inbreuk op privacy. • [a] Inspraak van jongeren op inrichting en gebruik van (gemeenschappelijke) ruimten. • [b] Klachten en manier waarop er mee wordt omgegaan door leiding (niet luisteren of niets doen, verkeerde straffen geven). • [b] Inspraak-mogelijkheden van jongeren en hoe vaak jongeren dit gebruiken.
7	Facilitair beleid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maatregelen die externe zichtbaarheid en herkenbaarheid van het gebouw verminderen. 2. Aantal tv's en computers in relatie tot het aantal bewoners. 3. Aantal lantaarnpalen. 4. De afstand en bereikbaarheid van de locatie ten opzichte van de meest nabije woonkern. 5. Maatregelen ter bescherming van de anonimiteit van 	<ul style="list-style-type: none"> • [a] Maatregelen die externe zichtbaarheid en herkenbaarheid van het gebouw verminderen. • [b] Aantal bewoners met een eigen kamer, inclusief het aantal kamers met sloten waarvan de bewoners beschikken over eigen sleutels.

		<p>jongeren, gerelateerd aan de zichtbaarheid en herkenbaarheid van de locatie voor de buitenwereld.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Maatregelen ter beperking van de toegankelijkheid van zowel het gebouw als terrein rondom het gebouw. 7. Aantal bewoners met een eigen kamer, inclusief het aantal kamers met sloten waarvan de bewoners beschikken over eigen sleutels. 8. Toegang tot telefoon en internet binnen de instelling in relatie tot de frequentie waarmee hiervan gebruik gemaakt kan worden.	<ul style="list-style-type: none"> • [b] Toegang tot telefoon en internet binnen de instelling.
--	--	--	--

3.3 Conclusies: selectie en prioriteiten jongerenindicatoren

Tot slot volgt hieronder een overzicht met een definitieve selectie en prioritering van jongerenindicatoren door de Kerngroep Jongeren. Deze prioriteiten komen voort uit de sessie met de Inspectie Jeugdzorg en de Kerngroep Jongeren op 31 mei 2007. De scores in het prioriteitenoverzicht verwijzen naar het aantal punten dat de Kerngroep Jongeren aan de betreffende jongerenindicator heeft toegekend. Het toekennen van punten had als doel om vast te stellen welke tien prioriteiten de Kerngroep Jongeren ziet. Daarom zijn alleen de jongerenindicatoren met de tien hoogste scores voorzien van een prioriteitsnummering. Jongerenindicatoren die buiten de tien hoogste scores vallen, zijn alleen met hun met scores opgenomen. Om een directe koppeling te kunnen maken tussen de geprioriteerde jongerenindicatoren en de instellingsindicatoren, worden de jongerenindicatoren gekoppeld aan de risicoclusters die voor de instellingsindicatoren worden gehanteerd.

Opvallend aan de prioriteiten van de Kerngroep Jongeren is dat veiligheidsrisico's in jeugdzorginstellingen in de beleving van jongeren primair gekoppeld lijken aan hun waardering van de wijze waarop hulpverleners c.q. instellingen al dan niet adequaat inspelen op actuele wensen en behoeften van jonge cliënten. Specifieker verwijzen de belangrijkste jongerenindicatoren in dit overzicht naar de risico's die voortkomen uit een ervaren gebrek aan sensitiviteit voor behoeften van jonge cliënten op momenten dat ze het meest kwetsbaar zijn en afhankelijk zijn van ondersteuning door professionals. Uit de prioriteiten van de Kerngroep Jongeren blijkt dat de behoeften aan hulp en steun bij jongeren niet in de eerste plaats voortkomt in reactie op ervaren risico's die gerelateerd zijn aan de aard van hulpproblematiek; in de top tien komt de eerste indicator die op dergelijke risico's wijst pas op de achtste plaats. De prioriteiten lijken juist te suggereren dat de respons van hulpverleners op dagelijkse 'incidenten' of 'bijna-incidenten' bepalen hoe de kwaliteit van bejegening wordt ervaren en

als gevolg hiervan de mate waarin zij in hun relaties onderling en in relatie met hulpverleners worden gezien, erkend en gesteund weten.

Prioriteit	Risicocluster	Indicator jongeren	Score Kerngroep Jongeren
1	Visie op zorg	'Machtsmisbruik' en het ontbreken van controle op begeleiders.	7
2	Visie op zorg	Manier waarop met vertrouwelijke informatie van/over jongeren wordt omgegaan door hulpverleners en vertrouwenspersonen	6
3	Facilitair beleid	Toegang tot telefoon en internet binnen de instelling	6
4	Kwaliteit personeel	Aantal incidenten door het wel of juist niet toepassen van de geldende regels, en door het niet ingrijpen bij ruzies of persoonlijke problemen	6
5	Cliëntenbeleid	Inspraakmogelijkheden van jongeren en hoe vaak jongeren dit gebruiken	5
6	Cliëntenbeleid	Inspraak van jongeren op inrichting en gebruik van (gemeenschappelijke) ruimten	5
7	Facilitair beleid	Aantal bewoners met een eigen kamer, inclusief het aantal kamers met sloten waarvan de bewoners beschikken over eigen sleutels	5
8	Aard problematiek	Aantal individuele verplaatsingen c.q. herplaatsingen van individuele jongeren tussen instellingen of groepen	4

9	Aard problematiek	Programma's/ hulpaanbod als voorzorg en nazorg ten behoeve van zelfstandigheid	4
10	Cliëntenbeleid	Klachten en manier waarop er mee wordt omgegaan door leiding (niet luisteren of niets doen, verkeerde straffen geven)	3
	Cliëntenbeleid	Aantal incidenten en klachten door inbreuk op privacy	3
	Kwaliteit personeel	Waardering van jongeren voor de relatie met de vertrouwenspersoon	3
Overig	Groeps- samenstelling	Aantal jongeren met psychiatrische problemen.	2
	Personeels- beleid	Controle op wapens, gekoppeld aan aantal ingenomen wapens en incidenten met alternatieve wapens.	2
	Aard problematiek	Mate waarin problemen van de jongere toenemen c.q. afnemen na plaatsing.	2
	Facilitair beleid	Maatregelen die externe zichtbaarheid en herkenbaarheid van het gebouw verminderen.	2
	Personeels- beleid	Er is altijd groepsleiding aanwezig die toezicht houdt.	1
	Aard problematiek	Aantal onderlinge ruzies en klachten onderling.	0

Bijlage 1: Presentatie Kerngroep Jongeren

Aanwijzingen voor veiligheidsrisico's in de jeugdzorg

Kerngroep Jongeren & Stichting Alexander
21 mei 2007, Echteld

Programma

- Toelichting presentatie jongeren
- Presentatie door Kerngroep jongeren
- In gesprek over 'aanwijzingen' jongeren

Toelichting

- Doel en werkwijze deze middag
- Korte uitleg voortraject
- Introductie jongeren

Presentatie Kerngroep

- Jongeren *presentatie door N.*
- Professionals *presentatie door S.*
- Leefomgeving *presentatie door S. & F.*
- Buitenwereld *presentatie door D. en Y.*

Jongeren – Presentatie N.		
<p>Risico:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ jongeren met psychische problemen <p><i>Te herkennen aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ reactie groepsleden ▪ waar en in welke groep gezeten ▪ aantal voorvallen 	<p>Risico:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ jongeren vertrouwen niemand <p><i>Te herkennen aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ onderlinge ruzies en klachten ▪ gedrag jongeren 	<p>Risico:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ regels moeten er zijn en je moet je aan de regels houden <p><i>Te herkennen aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ hoe regels worden toegepast ▪ aantal ruzies en spanning in groep

Professionals – Presentatie S.		
<p>Risico:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ klachten negeren kan voor gevaarlijke situaties zorgen <p><i>Te herkennen aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ verandering n.a.v. klacht ▪ klacht afhandeling ▪ informatie en hulp ▪ reactie groepsleden 	<p>Risico:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ leiding is niet te vertrouwen <p><i>Te herkennen aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vertrouwelijke informatie jongeren ▪ contact met vertrouwenspersoon ▪ aantal klachten 	<p>Risico:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ misbruik van macht kan leiden tot gevaarlijke situaties <p><i>Te herkennen aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wel of niet controleren begeleiders ▪ aantal klachten over misbruik

Leefomgeving – Presentatie S. & F.		
<p>Risico:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instelling ver weg van de eigen leefomgeving <p><i>Te herkennen aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ inspraak jongeren bij plaatsing ▪ peilen behoeften en wensen 	<p>Risico:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ sfeer, inrichting en groepsleven instelling <p><i>Te herkennen aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ controle leefbaarheid ▪ inspraak jongeren ▪ inzicht in beschikbaar budget 	<p>Risico:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ geldproblemen van jongeren <p><i>Te herkennen aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ gedrag jongeren ▪ inzicht in budgetten

Buitenwereld – Presentatie D. en Y.		
<p>Risico:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ jongeren jeugdzorg: negatief imago <p><i>Te herkennen aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ reactie omgeving ▪ aantal voorvallen buiten instelling 	<p>Risico:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ locatie en anonimiteit van de instelling <p><i>Te herkennen aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ afstand en bereikbaarheid ▪ borden aan huis ▪ de controle bij ingang 	<p>Risico:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ (bijna) geen begeleiding na afloop <p><i>Te herkennen aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ aanbieden hulp ▪ voorzorg en nazorg bij zelfstandigheid

In Gesprek

- Jongeren
- Vertegenwoordigers jeugdzorginstellingen

Vragen voor het Gesprek

- Welke aanwijzingen vallen op?
- Zijn deze aanwijzingen herkenbaar?
- Hoe bruikbaar zijn deze aanwijzingen?
- Hoe kunnen deze aanwijzingen nog scherper?

Bijlage 2: Presentatie Inspectie Jeugdzorg

Aanwijzingen van jongeren voor veiligheid in instellingen

Inspectie jeugdzorg

31 mei 2007

Natalie en Ester

Wat doen we vandaag?

- Wat hebben we 21 mei 's middags gedaan nadat jullie zijn weggegaan?
- Wat doen we met jullie aanwijzingen?
- Hoe gaan we nu verder?

1 Wat hebben we 21 mei 's middags gedaan nadat jullie zijn weggegaan?

Praten en stemmen:

Keuzes maken welke indicatoren/ aanwijzingen de inspectie gaat gebruiken binnen de risicoclusters.

- Zijn de indicatoren/ aanwijzingen te meten?
- Zijn het wel de beste?
- Scherper maken

Aangevuld en verbeterd door jullie verhalen

Bijvoorbeeld:

- Toezicht op de groep: liefst iemand bekends/ niet zoveel wisselingen

2 Wat doen we met jullie aanwijzingen?

Gebruiken in het toezicht onderzoek, niet allemaal

- Overzicht met 😊 en ☹️

Individu en relaties in groep

Aantal jongeren met psychische problemen.	😊
Aantal onderlinge ruzies en klachten onderling.	😊
Aantal incidenten tengevolge van het wel of juist niet toepassen van regels.	😊
Controle op wapens gekoppeld aan aantal ingenomen wapens en incidenten met alternatieve wapens.	😊
Aantal individuele verplaatsingen c.q. herplaatsingen van individuele jongeren tussen instellingen of groepen.	😊

Relatie met hulpverlener

Klachten en manier waarop er mee wordt omgegaan door leiding (niet luisteren of niets doen, verkeerde straffen geven).	😊
'Machtsmisbruik' en het ontbreken van controle op begeleiders.	😊
Manier waarop met vertrouwelijke informatie van/over jongeren wordt omgegaan door hulpverleners en vertrouwenspersonen.	😊
Aantal incidenten en klachten door inbreuk op privacy.	😊
Aantal incidenten door het wel of juist niet toepassen van de geldende regels, en door het niet ingrijpen bij ruzies of persoonlijke problemen.	😊

Relatie met hulpverlener (2)

Er is altijd groepsleiding aanwezig die toezicht houdt.	☺
Mate waarin problemen van de jongere toenemen c.q. afnemen na plaatsing.	☺
Waardering van jongeren voor de relatie met de vertrouwenspersoon.	☺
Inspraakmogelijkheden van jongeren en hoe vaak jongeren dit gebruiken.	☺

Leefomgeving

Instelling ver weg van eigen omgeving – jongere inspraak bij plaatsing nabijheid / afstand tot locatie van plaatsing	☹
Inspraak van jongeren op inrichting en gebruik van (gemeenschappelijke ruimten.	☺
Geldproblemen leiden tot stress en gedragsproblemen bij jongeren.	☹
Aantal bewoners met een eigen kamer, inclusief het aantal kamers met sloten waarvan de bewoners beschikken over eigen sleutels.	☺
Aantal lantaarnpalen.	☹
Frequentie waarmee keukens en badkamers worden schoongemaakt.	☹

Buitenwereld

Negatief imago: reacties van de buitenwereld op jongeren uit instelling, het aantal incidenten waarbij deze jongeren buiten de instelling betrokken zijn.	☹
De afstand en bereikbaarheid van de locatie ten opzichte van de meest nabije woonkern.	☹
Maatregelen die externe zichtbaarheid en herkenbaarheid van het gebouw verminderen.	☺
Programma's / hulpaanbod als verzorging en nazorg ten behoeve van zelfstandigheid.	☺
Toegang tot telefoon en internet binnen de instelling.	☺

Vragen

Hoe word je veiligheid beïnvloed door:

- aantal tv's en computers/ toegang daar toe
- sloten op kamerdeuren/ hoe meer hoe beter?
- negatieve imago

Vragen (2)

Hoe kunnen we het beste meten/ zien?

- Respectvolle afhandeling van klachten
- Verkeerde plaatsing
- Sloten op kamerdeuren
- Aantal inspraakmogelijkheden van jongeren
- Programma's als verzorging en nazorg ten behoeve van de zelfstandigheid

3 Hoe gaan we nu verder?

Stemmen

4 Hoe gaan we nu verder?

Stap 1: Indicatoren verbeteren

Stap 2: Opnieuw kiezen welke aanwijzingen we gebruiken

> rapport eind augustus

Stap 3: Testen of het werkt in een instelling

Stap 4: Eindrapport in december

Wat merken jullie er nog van?

- We sturen jullie het rapport van Stichting Alexander
- We sturen het rapport ook naar de instelling
- Het Laaktraject
- We sturen jullie het rapport van eind augustus
- En als jullie willen ook het rapport eind december n.a.v. proef

Dank voor wat jullie voor ons gedaan hebben tot nog toe!